Барвінок

1
1987

ISSN 0132-5930

Олександр ПРОКОФ'ЄВ

СПАДОК

ХОЧ Я БАТЬКА Й МАТЕРІ НАЩАДОК,
ТА ВІД ДРУЗІВ У СВОЇМ КРАЮ
ВСЮ РОСІЮ РІДНУ МАЮ В СПАДОК,
ВСЮ ЛЮБОВ І ДОЛЮ ВСЮ МОЮ.
ВСЮ ЇЇ — З ЛУГАМИ І САДАМИ,
З ПЛИНОМ РІК, ВЕЛИКИХ І МАЛИХ,
ВСЮ ЇЇ — З МОРЯМИ І МІСТАМИ,
З ДАВНИНОЮ,
З СЯЙВОМ ДНІВ НОВИХ;
ВСЮ ЇЇ — В ДІБРОВІ КУЧЕРЯВІЙ,
В ЧИСТІМ ПОЛІ,
В КВІТАХ, У РОСІ,
ВСЮ ЇЇ — У НЕПОБОРНІЙ СЛАВІ,
ВСЮ ЇЇ — В НЕВИДАНІЙ КРАСІ.
СПАДОК ЦЕЙ ХОТІВ ОДНЯТИ ВОРОГ,
І НЕ РАЗ МИ ЗА КРАЇНУ РАД
У БОЯХ СТИНАЛИСЯ СУВОРИХ —
ЗА ЛЮБОВ,
ЗА СВІЙ ВЕСНЯНИЙ САД.
НЕ СТРУМОЧКИ,
А ВОГНЕННІ РІКИ
МИ ДОЛАЛИ У ПІТЬМІ НЕГОД.
ХТО Ж ВОНИ, ОТІ БРАТИ НАВІКИ?
ХТО ТІ ДРУЗІ?
ВІДПОВІМ:
НАРОД!

Переклав з російської
М. РИЛЬСЬКИЙ

Малюнок Г. ГОРОБІЄВСЬКОЇ

Барвінок
ЖУРНАЛ ЦК ЛКСМ
ОРГАНІЗАЦІЇ ІМЕН
Журнал нагороджени

МОЯ РОСІЙСЬКА ЗЕМЛЯ...

Любі діти, до вас звертається почесний академік ВАСГНІЛ, депутат Верховної Ради СРСР, двічі Герой Соціалістичної Праці, лауреат Державної премії СРСР, делегат XXVII з'їзду КПРС Терентій Семенович МАЛЬЦЕВ.

РРФСР. Росія. Проказуєш це слово і бачиш безмежні простори, де в дружній щасливій родині трудяться представники понад ста національностей. У кожного з них своя мова, своя писемність, свої традиції. Але це не роз'єднує, а навпаки — зближує народи.

Не завжди було так. Я ось прожив дев'яносто один рік і пам'ятаю країну іншою — вбогою, пригнобленою. Великий Жовтень круто змінив долю Росії. Стрімка її хода нині, багатше життя. Але неодмінно буде ще краще. Так намітив XXVII з'їзд КПРС. Треба тільки трудитися старанно, сумлінно, чесно. І прикладів такої праці можна навести безліч. Скажімо, у минулій п'ятирічці робітники Первоуральського Новотрубного заводу випустили понад план двадцять тисяч кілометрів труб! А скільки трудових подвигів здійснили будівники БАМу! Попереду ж — нова траса: на Чукотку, через Якутію. Може, комусь із вас, діти, пощастить будувати її. Адже сьогодні за партами у нас більше п'ятдесяти мільйонів школярів. Ціла дитяча країна!

РРФСР — це й морська республіка. Вона виходить до морів трьох океанів. Наші судна курсують по всіх морських широтах.

А ще Росія завжди славилась хлібом. Мені здається, що від самого слова «хліб» пахне свіжістю російської зими і теплом літа. Нині навіть бідні колись землі Нечорнозем'я перетворюються в родючі поля.

Через дві п'ятирічки ви, жовтенята, поповните велику трудову сім'ю, станете господарями землі. Але вчитися бути господарями треба вже сьогодні. Вперто й наполегливо.

Т. Мальцев

21 СІЧНЯ — ДЕНЬ ПАМ'ЯТІ В. І. ЛЕНІНА

Прокопій ЯВТИСИЙ

ПОРТРЕТ

Стійбище спить після денного шуму,
олені ягель
скубуть в тишині...
Дивиться
Ленін
з портрета в задумі —
очі примружені добрі, ясні.

Нічка травнева вже скоро проплине,
сонячний день засія в далині...
Ненка старенька —
уміла майстриня —
щось вишиває при тихім вогні.

А понад стійбищем
ген пропливають
хмари легенькі за обрій ясний...
І на портреті її
оживають
усміх вождя,
його погляд живий.

З ненецької.
Переклав П. ЗАСЕНКО

Малюнок Л. ГНІППЕЛЬ

Малюнок О. НИКИФОРОВА

До 100-річчя з дня народження В. І. Чапаєва

Валентин БУРНАЄВСЬКИЙ

ЗЕМЛЯКИ ЛЕНІНА

День видався клопітним, але радісним: до дивізії прибувало поповнення. Люди хотіли бити ворога разом з Чапаєвим.

Начдив приймав новобранців особисто. А щоб краще знати своїх майбутніх бійців, розпитував кожного: хто, звідки?

Чапаєв уже стомився, та й у штабі чекали невідкладні справи, а добровольці все підходили.

— Я пішов. Розподіліть всіх по ро́тах,— наказав Василь Іванович командирам.

І тут до нього звернулося четверо чоловіків.

— Прийміть нас, Василю Івановичу,— попросили вони.

Чапаєв уважно подивився на прибулих. У постолах і онучах, без зброї. Лише в одного здоровенна палиця в руках. «Хоч би яка поганенька рушниця!..» — подумав.

— А де ж зброя?— суворо запитав начдив.— Мабуть, вам відомо: Англія нам не постачає...

Ті стояли мовчки.

— Звідки ви?

— Чуваші ми,— мовив один.

— Богдашинські,— додав другий.

— Симбірської губернії, значить,— поправив третій.

— Леніна земляки!— уточнив четвертий.

— Леніна?— звів брови Чапай. Його стомлені очі засвітилися. Він хвацько підкрутив вуса і звернувся до своїх командирів:— Зрозуміло?— і кивнув до одного з бойових товаришів:— Ну, приймай поповнення! Думаю, земляки Леніна обов'язково будуть хорошими бійцями.

Переклав з чуваської
П. ЧИЧКАНОВ

Трудові гроші

Адигейська народна казка

Один заможний батько мав сина-ледаря. Що таке праця — той уявлення не мав: їв та пив досхочу, прибирався в одежу, пошиту чужими руками, до того ж був іще й марнотратником. Батько, надумавши привчити хлопця до праці й ощадливості, одвіз його в чужий аул та залишив у кабардинця наймитувати — за один золотий на рік.

Хазяїн, знаючи, що його наймит не абихто, а син заможних батьків, не давав йому важкої роботи, добре годував і хороше зодягав. Через рік він заплатив йому золотий та й відпустив додому. Приходить хлопець додому й віддає батькові золотий — свій заробіток.

Узяв батько золотий, не роздивлявся навіть, а закинув у річку. Син — хоч би тобі що на дивний батьків учинок, ніби так і треба.

На другий рік віддав батько сина в найми до іншого хазяїна, і знову ж за один золотий на рік. Другий хазяїн, так само як і перший, не завантажував свого наймита працею, добре годував і зодягав, а коли минув рік — заплатив йому золотий та й відпустив додому. Повернувся син до батька, віддав йому золотий; той узяв золотий та й закинув у річку. Син знову — хоч би тобі що.

Третього року одвіз батько сина ще в дальший аул і віддав його на рік у найми до небагатого кабардинця; про заробіток не став домовлятися. Новий хазяїн відразу ж примусив працювати наймита зрання й допізна, і лише увечері нагодував його. Ну й важко ж довелося ледареві: він обливався потом і часто знесилений падав на землю. Та хазяїн не давав йому спокою, обзиваючи дармоїдом. Проте з часом хлопець так звик до роботи, що хазяїн уже не лаяв, а хвалив його. Відпрацював рік, набив на руках тверді мозолі, а одежу геть зносив. На прощання хазяїн заплатив наймитові два золотих та й відпустив додому.

Прийшов син до батька і віддав йому ті два золотих. Батько взяв гроші і тільки-но замахнувся, щоб кинути їх у річку, як син кинувся до нього, схопив за руку. Здивовано глянув батько на сина, а той голосить:

— Не кидайте, таточку, цих грошей у воду: я їх так тяжко заробляв!

Переклала
Л. ПИСЬМЕННА

Малюнок Л. ШЕВЧЕНКО

Із шкільного гумору

* * *

Учитель. Чому люди в пустелі їздять на верблюдах?

Учень. Щоб не насипався в череви пісок.

* * *

Учитель. Які види водойм ти знаєш?

Учень. Океан, море, ріка, ставок, струмок, ванна...

Гарай РАХІМ

Мій сніговик

Мій сніговик — немов живий,
Дітей він розважає,
Такий друзяка гомінкий —
Говорить, ще й співає!

Він то на скрипочці загра,
То солов'єм заллється,
Коли ж регоче дітвора,
То й він тоді сміється.

А віршів має — цілий міх,
Казки розповідає,
Яка погода: дощ чи сніг —
Завжди повідомляє.

Зліпить такого дивака
Було неважко, звісно:
Всередині сніговика
Лишив я свій транзистор...

З татарської.
Переклав О. ЖУПАНСЬКИЙ

Малюнок В. КУЩА

Магомед ГАЗІЄВ

Я — велетень

Я з даху саклі вдаль дивлюся,
Кричу Османові:— Повір,
Я тут нітрохи не боюся —
Я богатир, я богатир!

Купаю руки в небі синім,
Торкаю хмар кипучий вир.
Дивіться всі, який я сильний.
Я богатир, я богатир!

Захочу — і в годину пізню
Дістану зірку прямо з гір.
Мене не звалить вітер грізний,—
Я богатир, я богатир!

Скажіть мені, дорослі й діти,
Що, злій біді наперекір,
Потрібно на землі зробити,—
Я богатир, я богатир!

З аварської.
Переклав В. ГУБАРЕЦЬ

Єгор ТЕМОШКІН

Миколчині «п'ятірки»

— Миколко, гей, за розум братись час!
За двійки вже й не червонієш навіть!
— Та то учителька така у нас —
П'ятірки догори ногами ставить.

Переклав з мордовської В. ЛУЧУК

До 50-річчя з дня народження

Віктор КАВА

ЗВИЧАЙНІ ХЛОПЦІ

Оповідання

«Обоє рябоє»,— з гіркотою каже мати про своїх синів — Юрка і Володька́. І не тільки тому, що вони геть схожі...

Минулої осені хлопці пішли до першого класу. Сидять за одною партою, намагаються писати рівненькі літери, а вони чомусь виходять кривулясті. Сусід, старезний дід Микита, каже, що в хлопцях сидить по бісеняті, які підштовхують їхні руки за партою, змушують раз у раз визирати у вікно, реготати з доброго дива... Юрко і Володько пильно дивляться у дідові очі: ой, мабуть, вигадує! А в дідових вицвілих очах вистрибують якісь веселі вогники...

Але час ближче познайомитися з хлопцями. Юрко — білявий, вухатий, очі сірі з прозеленню, голос дзвінкий і гучний, коли приносить додому п'ятірку. Зате тихий і млявий, якщо двійку. Мовби він лине тоді крізь його нещасну скуйовджену шапку. Володько теж білявий, вухатий... Одне слово, все таке ж саме, як і в Юрка.

Як бачите, Юрко і Володько — звичайні хлопці. І життя у них звичайне, коли не рахувати пригод. Про ті пригоди ми й розповімо.

* * *

Хлопці повернулися зі школи. Мати зазирнула в їхні щоденники й руками сплеснула: в обох двійки.

— Ви чого це обсілися двійками, як май грушами?— приступила до синів з віником,— саме підмітала підлогу.

Хлопці понурилися, сопуть, мовчать. Нарешті Юрко ледь чутно виплямкав:

— У футбола грали вчора, коли ти на роботу пішла. Старші хлопці дуже прохали на воротях постояти.

Мати зиркнула на годинник і помахала перед хлоп'ячими носами віником.

— Глядіть, якщо й сьогодні таке втелентуєте, я не знаю, що вам зроблю!

І стала мерщій одягатися: поспішала на завод у другу зміну.

Наступного дня опівдні мати занепокоїлася: щось довго немає синів зі школи. Аж на балкон вигулькнула й полегшено зітхнула — йдуть! Але як? Ледь ноги переставляють, ранці волочать по асфальту. Стривожилася. «Це ж не інакше — або похворіли, або щось устругнули в школі...»

— Чого це плентаєтеся, наче три дні не їли? — зустріла їх на порозі.

— Та ні, їли, — махнув рукою Володько. — Все, що ти поклала. Ще й пиріжки в кіоску купували... З щоденниками у нас біда...

— Як це — біда? — злякалась мати. — Одняли урвителі у вас щоденники на вулиці?

— Аби ж то одняли, — глибоко зітхнув Юрко. — Так де тепер ті урвителі?..

— Не морочте мені голови! — розсердилася мати. — Кажіть, що там у вас із щоденниками!

Стоять, гнуть голови, мовчать. Завела силоміць до квартири, забрала ранці. Зазирнула в них: лежать спокійнісінько щоденники. Розгорнула їх, — хлопці при цьому хотіли чкурнути надвір, але мати втримала. Глянула — двійки.

Ударилася об поли.

— Що ж це таке?.. Ану признавайтеся: знову на воротях стояли?

Володько закопилив губу.

— Пхі, потрібні нам їхні ворота! Ми з Юрком позавчора так старалися, аж лобами буцалися, кидаючись на м'яч. А хлопці нас прогнали. Ще й посміялися: лобами треба думати, а не буцатися...

— То де ж вас учора після уроків вихори носили, коли я пішла на роботу?

— І ніякі вихори нас не носили, — заявив Юрко. — Ми до хлопців, котрі у футбол грали, пішли. Тільки вже у ворота не лізли, за ворітьми стали. Знаєш, мамо, аж вхекалися, подаючи м'ячі, — такі хлопці кривоногі, все повз ворота били! — подивився на матір безневинними очима.

У неї й руки опустилися. Чим же дійняти своїх непослухів? Згадалось, як лякала мати її, коли вона погано вчилася. Помагало.

Відчинила комірчину в коридорі, знайшла дві старенькі торбини, поклала туди по кілька сухарів і подала хлопцям.

— Нате ось торбини. Бачите, он за містом ліс синіє? Там ведмеді живуть. Отуди й маршируйте. Будете у лісі з ведмедями жити. Отам порозкошуєте — вони ліниві, як і ви, тільки сплять та лапу смокчуть... І ще зараз лозину вам дам. Од собак одбиватися. Вони лінивих та неслухняних страх як не люблять, гляди, поки до лісу плентатиметеся, штани з вас познімають...

Хлопці перезирнулися. І водночас простягли руки, взяли торбини, поквапилися з хати.

Мати здивовано стенула плечима. Та щойно за хлопцями зачинилися двері, як різко задзвонило.

«Ага, таки дійняло моїх непослухів!» Мерщій відчинила.

— Що, не хочеться жити у лісі з ведмедями?.. Ну добре, лишу вас удома, якщо пообіцяєте...

— Та ні, хочеться! — вигукнули в один голос. — Ти нам забула лозину від собак дати...

* * *

Юрко і Володько понуро стоять кожен у своєму кутку. То мати покарала їх так. Бо повернулися із записами в щоденнику. «Билися на перерві»,— красивим почерком написала вчителька некрасиві слова.

Та це була неправда! Вони не билися. Боролися. Третьокласники під'юдили: ану, близнюки, хто з вас сильніший? От і схопилися в коридорі, довго боролися чесно. Лише коли геть знесилилися, а все була нічия, Юрко дряпнув Володькове вухо, а той йому щоку. Але мати не стала розбиратися в тонкощах боротьби і поставила обох у куток. Ще й заходилася голосно соромити, допитуватися, що з них буде, коли виростуть.

— Чи не в гангстери заміряєтеся, що їх ото в американському кіно показують?— дошкульно запитала.

Хлопці гнуть голови, аж шиї тріщать, печуть раків. «Хоча б хто покликав матір знадвору,— водночас зринає у їхніх головах безнадійна думка.— Та надовго».

І раптом — дзень-дзелень! Хтось прийшов до них. Хлопці піднеслися духом. Гляди, мати перестане сповідувати їх. Все-таки її рідні сини, незручно їх перед чужою людиною на сором виставляти.

Зайшла не чужа людина, а їхня рідна тітка Ганна. Хлопці знову засмучено похилили голови. Еге, при тітці Ганні мати не перестане їх лаяти, навпаки...

Тітка сказала таке, що Юрко з Володьком підплигнули кожен у своєму кутку. Приїздить з Чорного моря тітчин син, а їхній двоюрідний брат Славко! Найсправжнісінький моряк! Це ж скільки неймовірно цікавого він розповість!

Мати теж щиро пораділа.

— Ой, Ганно, яке щастя! Приводь його до нас. Я так за ним скучила!

Хлопці перезирнулися, заусміхалися. Це ж Славко сам до них прийде, не треба буде чекати суботи чи неділі, щоб завітати з батьком і мамою до нього в гості. Яка ж гарна у них мама!

І тут Володько вискочив із кутка, мов дурний з конопель.

— Хі-і, а знаєте, тітко Ганно, як ми скучили за Славком. У сто разів сильніше за маму!

Мати пильно подивилася на нього, потім — на Юрка. Зітхнула.

— Ой, хлопці, не знаю, чи згодиться Славко прийти до нас. Він же відмінник на своєму кораблі, значками весь обвішаний, самі бачили на картці. А в нашій хаті лише непослухи живуть. І з двійками знаються...

Володько неохоче вернувся у свій куток. Охмарилися хлопці.

— Так-так,— скрушно похитала головою тітка Ганна,— погане діло. Справді, Славко через те може не зайти до вас... Правда, до його приїзду ще цілий тиждень. Гляди, твої парубки до того часу, Катре, щось придумають, аби зустрітися з братом. Про оцінки гарненько подумають, про поведінку...

— Ну що, хлопці, потрудите голови?— спитала мати.

Стоять, сопуть, мовчать. Враз Юркова голова підлетіла вгору, наче її хтось штовхнув у підборіддя.

— Тітко, а ви, коли їхатимете зустрічати Славка, скажете нам?

— А нащо те вам?— здивувалася тітка.— Все одно мати не пустить. І дорога далека: цілу годину їхати до вокзалу автобусом і трамваєм.

— Та ні, ми набиватися стрічати брата не будемо,— заспокоїв її Юрко.— Хоч і дуже кортить першими побачити Славка... Ми перестрінем вас на зупинці автобуса, як назад вертатиметеся. І геть про все Славка надворі випитаємо. Правда, Володько?..

Малюнок Е. ОРРО

НОВИНА

У нас радісна новина. Ми завоювали право навчатися у Ленінському класі. А щоб добитися цього, всі жовтенята добре вчилися, гарно поводились. Ми бережемо книги, парти.

Любимо трудитися. Влітку збирали лікарські трави, чимало здали аптечного посуду, макулатури, провели ярмарки солідарності. Виручені гроші переказали у Радянський фонд миру.

А ще ми надіслали листа американським дітям і закликали їх разом з нами боротися за мир.

Саша ВИШНЯК, Ярослав ОСАДЧУК, Надя БУРАВЦЕВА — жовтенята 3-го А класу середньої школи № 11 м. Євпаторії

ДОПОМОГЛИ

Учень другого класу Барвінківської школи, що на Харківщині, Романко Кіпоть у своєму листі пише: «Деякі наші жовтенята погано поводилися: ламали дерева, руйнували мурашники. Коли їм казали, що не можна так робити, вони лише сміялися. От ми й вирішили гуртом подбати про дисципліну і навчання. Бешкетникам не потурали, з тими, хто відстає, працювали після уроків. Тепер наші однокласники і краще вчаться, і поводяться зразково. Ми посадили 31 деревце, зібрали 110 кілограмів кольорового металобрухту. Разом із шефами розучили 10 пісень і танців».

ЖОВТЕНЯТСЬКА АЛЕЯ

Одній із алей жителі Сімферополя дали ім'я XXVII з'їзду КПРС. А жовтенята вісімнадцятої школи міста називають її своєю, бо люблять тут відпочивати. Весною прикрашають алею квітами, разом з дорослими посадили п'ятдесят дерев. А ще третьокласники зібрали тонну макулатури. Найбільше здали Оля Бєлова, Аня Філіненко, Роман Шейкін, Руслан Бантиш.

Борис КРАВЧЕНКО

Степан ПУШИК

Морозище

Ніби з моркви носище,
З бурульок — бородище,
З криги сильні зубища
Та ще сині губища.

Як дихне — то засвище,
Зліз у сіни з горища.
Ходить дідо, лютує,
Лють на шибці малює.

Та весна як приїде,
Скаже: «Геть іди, діду!
Бо вже просять всі діти,
Щоб їм землю зігріти!»

Валерій БОЙЧЕНКО

Портфель

Портфель — мій друг і помічник.
Я до портфеля дуже звик.
І він без мене — ні на крок:
Зі мною йде він на урок.
Портфель для мене залюбки
І ручку носить, і книжки.
Я по секрету вам скажу:
Його я дуже бережу,
Хоч добре сніжної пори
На ньому з'їхати з гори!

Іван ГНАТЮК

Лісовий сторож

Дід ведмідь у лісі тихо,
Наче сторож, ходить.
Ой же буде тому лихо,
Хто у лісі шкодить.
Жартувати він не звик,
Бо живе тут зроду:
Береже, як лісовик,
Лісову природу.
Хто ялинку тут зітне —
Лап ведмежих не мине!

Малюнок М. КИЄВСЬКОЇ

Богдан РАДИШ

Білі птиці

Білі птиці, білі птиці
Сіли вранці на ялиці,
На ялиці і на хати —
Сиплють пір'я на Карпати.
Я зловить хотіла птицю,
Та й підбігла до ялиці.
А на мене птиця: ш-ш-у-х...
Ой, який холодний пух!

КАЛЕНДАР «БАРВІНКА»

СІЧЕНЬ

1 — Новорічне свято.
1—11 — Зимові канікули.
3—9 — Всесоюзний тиждень науки, техніки, виробництва для дітей та юнацтва.
21 — День пам'яті В. І. Леніна.
23 — Всесоюзній піонерській організації було присвоєне ім'я В. І. Леніна (1924).

ЛЮТИЙ

8— День юного героя-антифашиста.
— День Аерофлоту.
11— Народився Валя Котик, юний партизан, Герой Радянського Союзу (1930—1944).
23— День Радянської Армії і Військово-Морського Флоту СРСР.

БЕРЕЗЕНЬ

4— Народився Вітя Коробков, юний партизан і розвідник (1929—1944).
5— Відкриття XXV з'їзду ЛКСМ України.
8— Міжнародний жіночий день.
9— Народився Т. Г. Шевченко, великий син українського народу, поет, художник (1814—1861).
15— День працівників житлово-комунального господарства і побутового обслуговування населення.
24—31 — Весняні шкільні канікули.
— Всесоюзний тиждень дитячої та юнацької книги.
— Всесоюзний тиждень музики для дітей та юнацтва.
31— Народився Вася Коробко, юний зв'язковий, розвідник партизанського загону (1927—1944).

КВІТЕНЬ

4— День народження піонерської організації Куби імені Хосе Марті (1961).
5— День геолога.
12— Всесвітній день авіації і космонавтики.
15— Відкриття XX з'їзду ВЛКСМ.
16— Встановлено звання Героя Радянського Союзу (1934).
16—22— Всесоюзний тиждень жовтенят.
19— День радянської науки.
22— День народження В. І. Леніна (1870—1924).
24— День народження піонерської організації Соціалістичної спілки молоді Чехословаччини (1949).
30— День народження піонерської організації Румунії (1949).

ТРАВЕНЬ

1 — День міжнародної солідарності трудящих.
5 — Народився Карл Маркс.
— День преси.
7 — День радіо.
8 — День народження піонерської організації імені Сухе-Батора, МНР (1925).
9 — День Перемоги.
13—19 — Всесоюзний тиждень дитячого та юнацького фільму.
15 — День народження в'єтнамської піонерської організації імені Хо Ші Міна (1941).
19 — 65 років з дня народження Всесоюзної піонерської організації імені В. І. Леніна.
25 — 100 років з дня народження С. А. Ковпака, радянського державного діяча, одного з організаторів партизанського руху на Україні, двічі Героя Радянського Союзу (1887—1967).
28 — День прикордонника.
31 — День хіміка.

ГРУДЕНЬ

13— День народження піонерської організації імені Е. Тельмана НД (1948).
22— День енергетика.
25— 70 років з дня проголошення (1917 Радянської влади на Україні.
27— Встановлено звання Героя Соціалістичної Праці (1938).
30— День утворення Союзу Радянськи Соціалістичних Республік (1922)
У грудні створено Спілку піонерів Югославії (1942).

1987 рік — рік 70-річчя Великої Жовтневої соціалістичної революції та 65-річчя утворення Союзу Радянських Соціалістичних Республік.

ЛИСТОПАД

1—7 — Тиждень революційної слави.
5 — Народився Шура Кобер — піонер-герой (1926—1942).
7 — Сімдесята річниця Великої Жовтневої соціалістичної революції.
10 — День радянської міліції.
— Всесвітній день молоді.
15 — День працівників сільського господарства і переробної промисловості агропромислового комплексу.
19 — День ракетних військ і артилерії.
28 — День народження Фрідріха Енгельса (1820—1895).

ЖОВТЕНЬ

2 — У цей день (1920) В. І. Ленін виступив на III Всеросійському з'їзді РКСМ з промовою «Завдання спілок молоді».
4 — День учителя.
7 — День Конституції СРСР.
25 — День працівників автомобільного транспорту.
29 — День народження комсомолу.

ВЕРЕСЕНЬ

1 — День знань.
— Всесвітній день миру.
3 — День пам'яті піонерів-героїв.
6 — День працівників нафтової і газової промисловості.
12 — Народився Вітя Хоменко, юний партизан, розвідник (1926—1942).
13 — День танкістів.
20 — День працівників лісу.
23 — День народження димитровської піонерської організації «Септемврійче» НРБ (1944).
27 — День машинобудівника.

СЕРПЕНЬ

2 — День залізничника.
4 — День народження жовтенятських груп при піонерських загонах (1924).
8 — День фізкультурника.
9 — День будівельника.
16 — День Повітряного флоту СРСР.
27 — День радянського кіно.
29 — Народився Володя Дубінін, піонер-герой (1927—1942).
30 — День шахтаря.
У серпні створено Спілку польських харцерів (1956).

ЧЕРВЕНЬ

1 — Міжнародний день захисту дітей.
2 — День народження Спілки угорських піонерів (1946).
5 — Всесвітній день охорони навколишнього середовища.
6 — День народження піонерської організації КНДР «Сонендан» (1946).
7 — День меліоратора.
14 — День працівників легкої промисловості.
21 — День медичного працівника.
26 — День утворення комсомолу України (1919).
27 — День винахідника і раціоналізатора.
28 — День радянської молоді.

ЛИПЕНЬ

5 — День працівників морського і річкового флоту.
12 — День присвоєння комсомолу імені В. І. Леніна (1924).
— День рибалки.
19 — День металурга.
26 — День Військово-Морського Флоту СРСР.
— День працівників торгівлі.
29 — 10 років тому (1977) в Москві відкрився Міжнародний дитячий фестиваль «Хай завжди буде сонце!».

Малюнок А. ЦИГАНЧУКА

Любі друзі! Пригадуєте, ви познайомилися з дівчинкою Алею торік у «Барвінку» № 9? Куди вона потрапила і що сталося з нею,— про це ви дізнаєтеся з повісті.

Галина МАЛИК

Казкова повість

РОЗДІЛ ПЕРШИЙ,
в якому Аля знайомиться з Недоладьком

Вилетівши у розчинене вікно, Аля опинилася в незнайомій країні, де всьому чогось не вистачало: квітам — пелюсток, ставку — води, навіть із сонця була лише половина.

Тільки мандрівниця завернула на стежку, аж побачила стовпчик зі стрілкою. На ній нерівними літерами нашкрябано: «НЕДОЛАДІЯ».

— Що за Недоладія?— вголос запитала у себе самої Аля.

І тут у кущах щось зашаруділо. З густого листя виткнулась голова у шкіряному капелюшку з півнячою пір'їною збоку. Капелюшок сидів криво. Лівого вуха, яке б мало його підтримувати, не було. Голова повернулася обличчям до Алі. Добре, що очей двоє. Хоча одне око більше, а друге — менше.

— Ти хто?— спитала голова звичайним людським голосом.

— Я — Аля,— нарешті отямилася від несподіванки дівчинка.— А ти хто?

— А я — Недоладько,— усміхнувся незнайомець і виліз із кущів.

Це був опецькуватий хлопчина.

— Ну й компот!— сказав Недоладько.

— Який компот?— здивувалась Аля.

— А це в мене така приказка,— знітився Недоладько і махнув рукою.— Не звертай уваги!

Аля була так вражена, що ніяк не могла придумати, про що б заговорити з цим Недоладьком. Її погляд зупинився на стрілці, і вона запитала:

— Ти часом не знаєш, що воно за Недоладія?

— А-а! Тепер я зрозумів!— не відповідаючи на Алине запитання, вигукнув Недоладько і ляснув себе по лобі.— Ти, напевно, тільки що з'явилася! Ну й компот! А я дивлюсь-дивлюсь і нічого не второпаю. Бо хоч одна кіска у тебе й не заплетена, та дуже вже ти схожа на звичайну живу дівчинку!

— Як це схожа? Я і є звичайна жива дівчинка!— обурилася Аля.

— Як? Справжня жива?!— допитувався Недоладько. Він так кумедно округлив свої неоднакові очі, що Аля не втрималася і засміялася.

РОЗДІЛ ДРУГИЙ,
в якому Недоладько розповідає Алі про країну, до якої вона потрапила

Недоладько плюхнувся в траву і розгублено пробурмотів:

— Ну й компот! Скільки живу, зроду не зустрічав у нашій країні справжньої живої дівчинки! Чим же ти так завинила, що потрапила сюди?— співчутливо запитав він.

— Завинила? Нічим я не завинила!— відповіла Аля.— Хіба що позавчора розбила чашку з сервізу. А ще раніше без маминого дозволу ходила в кіно. А ще-ще раніше загубила в снігу рукавиці. Невже через це опиняються тут?

— Ні, ні! Ну й компот! Зараз я тобі все поясню!— мовив Недоладько.— Знаєш, що це за країна? Тут живуть недороблені справи! Хтось щось не доробив — гульк!— і воно вже тут! Ось мене, наприклад, не домалював один хлопчик,— він показав на те місце, де мало бути ліве вухо,— і тому я тут. А збирає сюди недороблені справи карлик Недочеревик. Він уміє чаклувати.

— То це в нього на голові червоний

ковпачок, а на ногах величезні черевики? — перебила його Аля.

— Так, у нього! Одне мене дивує. Завжди він збирав тільки те, що не доробляли люди. А от щоб він переносив до Недоладії людей? Можливо, Недочеревик схопив тебе, бо в тебе не доплетена кіска? — намагався відгадати Недоладько.

«Ні, мабуть, через бабусин рушничок»,— подумала Аля, а вголос запитала:

— Краще скажи, як мені повернутися додому?

Лагідні Недоладькові очі з сумом дивилися на Алю.

— З цієї країни немає вороття,— відповів він.— Хто потрапляє сюди, залишається тут навік.

— Як це — навік? Адже мама турбуватиметься,— усміхнулася Аля. І раптом подумала: а може, Недоладько не жартує?

Дівчинку пойняв страх.

— Невже ніхто не знає дороги звідси? — перелякано спитала вона і з надією глянула на Недоладька.

— Я тільки й знаю, що на північ від Недоладії мешкають абияки, на захід — якоськи. А з півдня і сходу Недоладія межує з великою країною сяк-таків. У кожному краї на мандрівників чигає безліч небезпек...

Недоладько замовк.

— Ну, будь ласка, придумай щонебудь! — попросила Аля.

Недоладько замислився.

— Взагалі, можна спробувати... Недоладією править Недороль Десятий. Кажуть, що він добрий, хоч я в це не дуже вірю. Але, може, тобі він допоможе вибратися звідси...

— А де він живе?

— У своєму за́мку в столиці Недоладії — Недограді. Я саме йду туди. Якщо хочеш, ходім зі мною.

— Ходімо,— зраділа Аля.

(Далі буде)

Малюнки М. ЄМЕЛЬЯНОВА

Анатолій БОРТНЯК

Так чи ні?

Вірш-гра

Зіграти хочеться мені
З тобою, друже, в «Так чи ні?».
Тобі питання задаю,
Готуй же відповідь свою.
Відповідай, коли мастак,
Єдиним словом «ні» чи «так».
Якщо кмітливий, друже, ти,
То може й рима помогти.
Але вона хитрюща в нас,
Аби не збила з толку враз!
Тягнути час навіщо нам?
Зіграй — і ти побачиш сам.

Скажи, співає сом пісні?
Не гайся з відповіддю!
...

Чи вміє плавати гусак?
Ну, що на це ти скажеш?
...

Чи може стати у вогні
Вода холодним льодом?
...

Скажи мені, червоний мак
В січневу пору квітне?
...

А крокодили на сосні
Свої будують гнізда?
...

Чи може вище гір літак
У вишину злетіти?
...

Узори пишні на вікні
Мороз малює взимку?
. . .
Чи правда, друже мій, що рак,
Коли повзе, то задки?
. . .
Якщо не їстиме три дні,
Верблюд ходити зможе?
. . .
До забіяк і розбишак
Чи є в людей повага?
. . .
Чи достигають навесні
Пшениця й жито в полі?
. . .
Коли розсердиться їжак,
Слона він може вбити?
. . .
Ріка біжить удалині.
Чи є у неї ноги?
. . .
Росте у морі пастернак?
Відповідай скоріше!
. . .
А чи буває сон у сні?
Чекаю відповіді!
. . .
Перекривив синицю шпак.
Таке буває, друже?
. . .
Скажи, морози крижані
Страшні для мавп тропічних?
. . .
Чи правда це, що вовк усмак
Наївся груш і яблук?
. . .
А під кінець скажи мені:
Цікава гра у «Так чи ні?»?
. . .

Малюнок Т. ЮРЧЕНКО

ПЕРВОЦВІТ

«КОТИГОРОШКО». Малюнок Інни ЧОНКИ, 10 років, с. Ольхівці Закарпатської області

«ФАРБОВАНИЙ ЛИС». Малюнок Тараса ШИРОКОГО, 10 років, с. Запорізьке Дніпропетровської області

ВІТАЄМО ПЕРЕМОЖЦІВ КОНКУРСУ!

Понад дві тисячі молодших школярів брали участь у нашому конкурсі знавців казки. Для визначення кращих ми відібрали ті листи, в яких були не лише змістовні, але й чудово оформлені відповіді. Розглянувши їх, журі конкурсу «Загадки художника Неуважка» визначило переможців. Ними стали:

Оленка Голод з м. Лисичанська Ворошиловградської області; Тарас Широкий із с. Запорізьке Дніпропетровської області; Наталочка Шаповалова із с. Піддубне Донецької області; Денис Іванов з м. Борисполя Київської області; Зоя Черкаська з м. Києва; Оля Бондар із с. Стара Вижівка Волинської області; жовтенята 2-го Б класу середньої школи № 34 м. Києва; Оленка Усатенко з м. Мелітополя Запорізької області; Валя Луцик із с. Гута Волинської області; Люда Луд з м. Цна Брестської області; Світланка Кравченко із с. Тарасівки Херсонської області; Інна Чонка із с. Вільхівці Закарпатської області.

Барвінок щиро вітає переможців конкурсу і нагороджує їх пам'ятними подарунками.

КОНКУРС ЮНИХ ХУДОЖНИКІВ

«МІЙ РІДНИЙ КРАЙ»

Невдовзі ми з вами святкуватимемо найголовніші, найкращі в світі іменини. Ану, скажіть, які? Вірно, 70-річчя Великої Жовтневої соціалістичної революції. Ось яка у нас іменинниця!

Як же ми її привітаємо? Чим порадуємо в цей день? Звичайно, відмінним навчанням, зразковою поведінкою. А ще давайте проведемо конкурс юних художників «Мій рідний край».

На малюнках хотілось би бачити пам'ятні місця вашого рідного міста чи села; ваших шефів — знатних людей заводів, фабрик і колгоспних ланів; шкільні та жовтенятські справи, дозвілля взимку та влітку в піонерських таборах... Тобто все, що дороге і близьке вам, зображайте на своїх малюнках.

Конкурс триватиме до жовтня цього року.

Кращі твори будуть надруковані в «Барвінку», а переможці конкурсу одержать пам'ятні подарунки.

Чекаємо ваших малюнків, любі читачі.

«НОВІ ПРИГОДИ ХЛОПЧИША-КИБАЛЬЧИША». Малюнок Олени ГОЛОД, 9 років, м. Лисичанськ Ворошиловградської області

«АЙБОЛИТЬ І КОТИГОРОШКО». Малюнок Зої ЧЕРКАСЬКОЇ, 9 років, м. Київ

Алла ПОТАПОВА

„Чемний" Миколка

Примчав Миколка до школи, не спізнився — саме перед дзвоником. Та чергова, дівчисько з червоною пов'язкою, біля дверей перейняла відразу. Ще й зауважила суворим голосом:

— Поглянь-но, якого бруду наніс. Чому ноги не витер?

Глянув Миколка — справді, сліди на підлозі. Надворі сніг з дощем, черевиками й наніс грязюки. Он які чорні сліди.

Притулив Миколка руку до грудей і так уже ж ввічливо мовив:

— Візьми, будь ласка, ганчірку та витри підлогу. Ти своє чергування маєш нести відмінно, чи не так? А мені треба до класу поспішати. Я ж бо ніколи не спізнююсь!

Обурена чергова тільки зойкнула, та Миколка вже біг сходами. Кваплячись, він так штурхонув маленького, щупленького першокласника, аж той упав.

— Ти чого штурхаєшся?— підводячись, ображено запитав малий.

— Пробач, будь ласка!— стенув плечима Миколка і махнув іще на три сходинки вгору. І знову штовхнув, уже іншого учня.

— Чи тобі сходи затісні?— спитав хлоп'як, потираючи забите об гратки поручнів коліно.

— А ти дорогу давай, коли бачиш, що я іду!— кинув Миколка. І додав, навіть трохи вклонившись:— Пробач!

До класу він забіг найперший, смикнувши за кіски Оксанку, яка саме відчиняла двері. Проте не забув озирнутись і сказати лагідним голосом:

— Спасибі, що пропустила. Бо мені ще треба повторити вірш.

Але Оксанка відказала сердито:

— У нашому класі ти, Миколко, найгірше вихований учень!

— Що за дурниці!— здивувався Миколка.— Адже завжди кажу — «спасибі», «будь ласка», «пробач», і маєш тобі — найгірше вихований. Ти, Оксанко, щось переплутала.

Та вперта Оксанка чомусь стояла на своєму.

Переклала з російської
Л. ПИСЬМЕННА

Яків ЩОГОЛЕВ

За вікном мете хуртеча

За вікном мете хуртеча,
Ліпить сніг в вікно;
В нашій горниці захисній
Вистигло давно.
Я посипав в клітку сім'я,
Воду наливав;
Але змерз маленький
чижик
І співать не став.
— Дай лиш, хлопче, оберемок
Дров або хоч два:
Хай нам горницю потроху
Грубка нагріва.—
І внесло хлоп'я моторне
Хмизу та скіпок;
От взяли ми й затопили
Теплий коминок.
Бачу — полум'я палає
І тріщать дрова;
Чую — горницю веселу
Грубка нагріва.
Самовар мій невеличкий
Парувать почав;
Стрепенувсь маленький
чижик
І співати став!

Малюнки Т. ЮРЧЕНКО

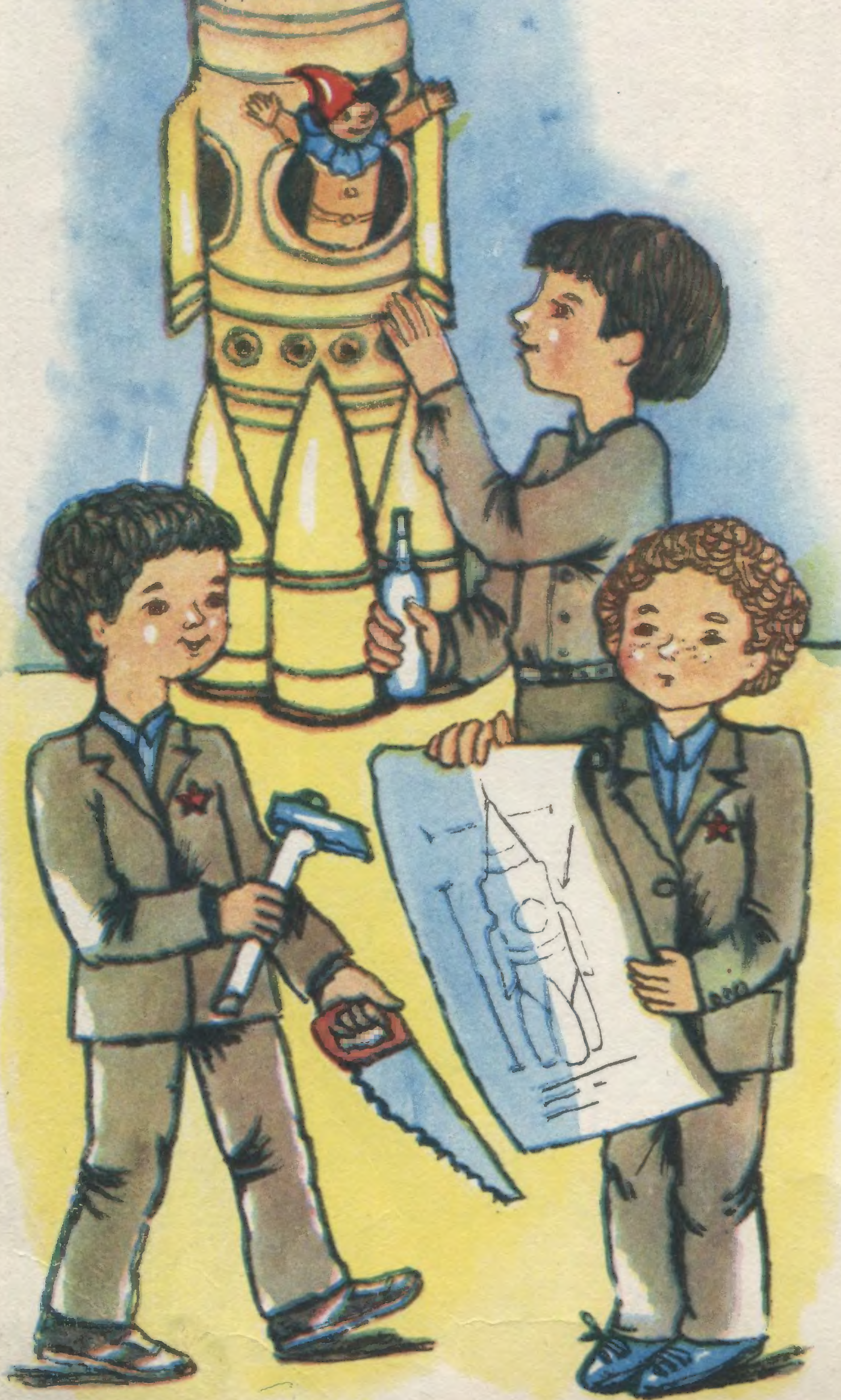
З Барвінком
ДО БУДИНКУ ЧУДЕС

— Чарівники, та й годі! — захоплено мовив Барвінок.

— Що ви...— всміхалися хлоп'ята.— Звичайні школярі. А замість чарівної палички у нас — напилок, молоток та викрутка...

— То що, змахнув викруткою — і з'явився ось цей маленький пароплав? Чи ракетоплан? — не вгавав Барвінок.

— Та ні, цього не досить,— заперечили школярі.— Треба вміти вирізати з фанери деталі для майбутнього літака, знати, яким клеєм їх склеїти, як запустити модель.

— А навчають цього в будинку чудес,— розповідали третьокласники 77-ї Київської середньої школи Володя Корнійчук та Юрко Косирєв.

Хлопці повели Барвінка до великої світлої зали. На підставках виблискували маленький червоний екскаватор, дельтаплан. Барвінок покатався на міні-тракторі та автомобілі. Потім зіграв у шахи з комп'ютером...

Коли Барвінок побачив космічний корабель, одразу ж зручно вмостився в пілотській кабіні. Він уже хотів натиснути клавішу з написом «Старт» і вирушити в подорож навколо планети, мов справжній космонавт, та замість гудіння двигунів почув дитячі голоси:

— Стривай, Барвінку! До старту цього корабля лишилося...

— Кілька секунд? — спитав Барвінок.

— Кілька років! — уточнили школярі.— Це ж тільки модель космічного корабля. А справжній побудуємо, коли виростемо. Як Сергій Павлович Корольов. Він теж змалку моделював планери, літаки, а згодом почав конструювати і космічні кораблі...

— Є у нас і чарівна паличка...

Барвінок побачив — на звичайнісінькій шкільній дошці білою фарбою намальовані нотні знаки. Коли ж Володя торкнувся указкою одного знака, в залі пролунало низьке «до». Потім «ре», «мі», «фа», «соль», «ля»...

— Та це ж «співочі ноти»! — зрадів Барвінок.

— Точно,— підтвердив Володя і швидко натиснув кілька нотних знаків. Зазвучала пісенька з мультфільму про крокодила Гену...

А учні пояснили:

— Кожна нота має спеціальну пластинку. Торкаєш контакти — і дротами біжить електричний струм. Спеціальний пристрій перетворює його на звуки. Ніби в електроорга́ні... Тільки на електрооргані грає досвідчений музикант, а наша дошка допоможе кожному школяреві опанувати музичну грамоту...

— А де ж роблять такі співочі дошки? — запитав Барвінок.

— У будинку чудес. Вони є в кожному місті. Музичну дошку зроблено у

Львові. Міні-трактор — у Чернігові. А ось, поглянь...

І хлопці познайомили Барвінка з четвертокласником 217-ї Київської середньої школи Максимом Устинським. Той старанно качав по підлозі невеличкого гумового валика.

— Що ти робиш? — здивувався Барвінок.

— Фарбую підлогу, — відповів Максим, не припиняючи роботи.

— А де ж твої щіточки, фарба?

— Ось тут, — вказав Максим на валика. — Щіточки у валику, а фарба у балончику, що захований у ручці.

— Цей пристрій Максим сам винайшов, — пояснив Юрко.

— Хіба винахідники бувають такі маленькі? — не вірилось Барвінку.

— Бувають і менші, — запевнили його Володя та Юрко. — Це зараз Максиму одинадцять років, а пристрій для фарбування він змайстрував ще в другому класі...

— Як ти додумався до цього? — запитав Барвінок.

— Якось пішли ми з татом на будівництво. Я побачив, як працюють маляри. Щораз умочати щіточку у фарбу... Довго! Ось тоді й подумав: а що як замість ручки зробити невеличкий балончик з фарбою? Поршень рухає шестірні, і валик, обертаючись, рівномірно змащується фарбою...

— За цей винахід Максим Устинський одержав авторське свідоцтво, — з гордістю мовив Юрко.

— Я також хочу винаходити, — вихопилось у Барвінка.

— Для цього потрібно завітати...

— ...до будинку чудес! — здогадався Барвінок. — Тільки де його знайти?

— Республіканська станція юних техніків. Це ж, Барвінку, і є той будинок чудес.

З Барвінком подорожував
Сергій КУРГУЗОВ

* * *

Дорогі друзі, станції юних техніків є майже в кожному місті. Можливо, й ви туди завітаєте? Чи ви вже відвідуєте технічний гурток? І зробили перші моделі? Які саме? Напишіть Барвінку.

Барвінок

Головний редактор
В. В. Моруга

Редколегія
А. І. Давидов
М. М. Ємельянов
О. Д. Іваненко
В. І. Кава
А. Л. Качан
Л. І. Козій
(відповідальний секретар)
В. О. Момот
В. Я. Неділько
Д. В. Павличко
О. І. Пархоменко
Т. В. Полякова
Н. І. Сподаренко
Б. Й. Чалий

Художній редактор
В. М. Кущ
Технічний редактор
М. К. Акопова
Коректор
С. І. Гайдук

Макет Л. Шевченко
На обкладинці
малюнок В. Куща

Журнал видається українською та російською мовами. Засновано в 1928 році. Виходить раз на місяць. Рукописи не повертаються.
Здано до набору 25.10.86. Підписано до друку 01.12.86. Формат видання $60 \times 90^1/_8$. Офсетний друк. Умовн. друк. арк. 3. Умовн. фарб.-відб. 12,0. Обліково-видавн. арк. 3,52. Тираж 343700. Зам. 6-316.

Адреса редакції: 252119, Київ-119, вул. Пархоменка, 38—44. Тел. 441-46-80, 441-02-43.
Київ, ордена «Знак Пошани» видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь».
Поліграфкомбінат ордена «Знак Пошани» видавництва ЦК ЛКСМУ «Молодь».
252119, Київ-119, вул. Пархоменка, 38—44.

«Барвинок», журнал ЦК ЛКСМУ и Республиканского Совета Всесоюзной пионерской организации имени В. И. Ленина для школьников младших классов (на украинском языке).
Журнал издаётся на украинском и русском языках. Основан в 1928 году. Выходит ежемесячно.

Адрес редакции: 252119, Киев-119, ул. Пархоменко, 38—44. Тел. 441-46-80, 441-02-43.

Киев, ордена «Знак Почёта» издательство ЦК ЛКСМУ «Молодь».
Полиграфкомбинат ордена «Знак Почёта» издательства ЦК ЛКСМУ «Молодь».
252119, Киев-119, ул. Пархоменко, 38—44.

Текст набрано з застосуванням вітчизняного фотонабірного комплексу «Каскад».

Любі друзі!

Є в мене знайомий — Федько. Непоганий хлопчик, але такий вже неумійко! Ось подивіться, яку він годівницю для пташок зробив. Може б, ви підказали Федьку, як треба було це зробити?

Водночас роздивіться уважно малюнок: чи не наплутав чогось тут Федько? Чекаю листів.

ВАШ БАРВІНОК